

Рецензія

Тарасенко Тетяни Миколаївни, доктора наук з державного управління, доцента на дисертацію Демошенка Геннадія Валентиновича на тему «Цифрові технології в муніципальному управлінні», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю розробки науково-обґрунтованих практичних рекомендацій з впровадження цифрового врядування в органах місцевого самоврядування, задля забезпечення цифрового розвитку громад в рамках загальнодержавної політики цифровізації економіки і суспільства. Одним із важливих аспектів цього процесу, що безпосередньо пов'язаний із забезпеченням розвитку громад, є впровадженням цифрових технологій в муніципальне управління. Така актуальність посилюється в умовах збройної агресії проти України.

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади, яка розпочалася в Україні у 2014 році, змінила адміністративно-територіальний устрій України та сучасні погляди на органи місцевого самоврядування та здійснюване ними муніципальне управління. Як відомо, метою реформи місцевого самоврядування є, передусім, забезпечення його спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення. Йдеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та про мобілізацію їхніх внутрішніх резервів, які використовуються в муніципальному управлінні.

Реформування системи органів місцевого самоврядування, як об'єктів адміністративної реформи, було абсолютно неможливим без належного їх забезпечення інформаційними технологіями на початку реформи, та цифровими технологіями на сучасному етапі. Тому, проведення зазначеної реформи має супроводжуватися цілеспрямованим застосуванням нових цифрових технологій у сфері муніципального управління. Від цього залежить підвищення

ефективності місцевого самоврядування на основі якісно нового цифрового рівня муніципального управління.

Втім в умовах сучасних суспільно-політичних тенденцій та воєнних подій в Україні чітко виявляються проблеми та бар'єри на шляху цифрової трансформації, які потребують поглибленого аналізу та пошуку науково-обґрунтованих рішень, особливо у площині нормативно-правової бази цифровізації.

З огляду на вищезазначене актуальність дисертації Г. Демошенка на тему «Цифрові технології в муніципальному управлінні» не викликає сумніву як з точки зору завдань цифровізації, так і з огляду на недостатню розробленість цієї проблематики у науковому контексті.

Мета й завдання дисертаційного дослідження спрямовані на вирішення важливого для галузі знань публічного управління завдання обґрунтування комплексу концептуальних положень щодо впровадження цифрових технологій, використання штучного інтелекту та баз даних в муніципальному управлінні з урахуванням основних напрямів цифровізації публічного управління.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та практичних рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність та обґрунтованість теоретико-методологічних положень, методичних та прикладних розробок, висновків і рекомендацій, представлених у дисертаційній роботі Г. Демошенка, підтверджується правильністю постановки наукових і практичних завдань та комплексністю їх виконання із застосуванням сучасних методологічних прийомів та методів досліджень.

Виконане дослідження цифрових технологій в муніципальному управлінні ґрунтується на загальнонаукових принципах проведення комплексних теоретико-методологічних досліджень. З метою реалізації визначених у роботі мети і завдань використано комплекс взаємодоповнюючих та взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, спрямованих на отримання об'єктивних і достовірних результатів. Зокрема, в роботі застосовано такі теоретичні та емпіричні методи наукового пізнання, як:

аналіз та синтез – при формуванні теоретико-методологічної бази дослідження; синергетична парадигма як синтезуюча складова методології дослідження процесів публічного управління; категоріальний і етимологічний аналіз – при уточненні базових понять «цифрова трансформація», «цифрове врядування», «штучний інтелект», «цифрові технології в муніципальному управлінні», «цифровізація», «цифровізація місцевого самоврядування» тощо; компаративний аналіз – при узагальненні міжнародного досвіду окремих аспектів цифровізації муніципального управління; описово-індуктивний – при дослідженні механізмів цифрового врядування; системний та історичний – при визначенні факторів впливу цифрових технологій на муніципальне управління; типології – при визначенні особливостей формування загальнонаціональної політики щодо цифрової трансформації суспільства; узагальнення – при розробці рекомендацій для удосконалення суспільно-владних відносин у сфері впровадження цифрових технологій в муніципальне управління.

Інформаційну базу дисертаційної роботи становлять українські та міжнародні матеріали органів публічного управління та міжнародних організацій, інтернет-джерела, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних дослідників, результати власних досліджень.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Робота містить 14 таблиць, 27 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел складає 225 найменувань.

Основні наукові результати, висновки і рекомендації дослідження є достовірними та логічно взаємопов'язаними завдяки належному оперуванню теоретико-методологічним інструментарієм та залученню значного масиву перевірених фактів, положень, концептуальних підходів. Достовірність підтверджена в процесі їх апробації на 5 науково-практичних конференціях.

Наукова новизна одержаних результатів.

Зміст дисертаційної роботи здобувача та опублікованих наукових праць свідчить, що основні положення, які визначають наукову новизну дисертації, одержані в результаті оригінального наукового дослідження, сформульовані ним самостійно та повністю відображають особисті авторські здобутки.

Основні результати, що характеризують елементи наукової новизни, полягають у тому, що: уперше розроблено комплекс наукових положень щодо впровадження цифрових технологій в муніципальне управління та розвитку цифрового врядування в органах місцевого самоврядування на основі штучного інтелекту та баз даних; *удосконалено*: понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, зокрема за структурно-функціональним підходом, згідно з яким основними складовими цифрового врядування є бази даних та штучний інтелект; концептуальні підходи до формування структури та основних елементів цифрового врядування в системі муніципального управління; *дістало подальшого розвитку*: систематизація основних світових трендів та стандартів цифрової трансформації суспільства та впровадження цифрового врядування в діяльність органів місцевого самоврядування та системи цифрового муніципального управління; наукові положення щодо оцінювання зрілості органів муніципального управління у сфері цифрового врядування за рівнем інноваційності впровадження у їх діяльність цифрових технологій для вирішення проблем управління громадами та територіями, що базується на цифровізації традиційних комунальних послуг, а також на повній цифровій трансформації системи відносин між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства; методологія розробки програм і проектів впровадження цифрових технологій в муніципальне управління та розвитку цифрового врядування в органах місцевого самоврядування, обґрунтування основних напрямів використання цифрових технологій в муніципальному управлінні та механізмів цифрової трансформації місцевого самоврядування, що характеризуються як взаємоінтегрована система нормативно-правового, наукового, програмно-технологічного та ресурсно-інфраструктурного забезпечення, що базується на використанні цифрових інструментів та принципів урядування.

Практичне значення одержаних результатів.

Висновки та рекомендації дисертаційного дослідження мають наукову та практичну значущість для використання в процесі модернізації механізмів реалізації публічної політики цифрового розвитку громад та впровадження

цифрових технологій в муніципальне управління. Науково-практичну цінність результатів дисертаційного дослідження можна аргументувати через авторські здобутки, визначені у новизні роботи. Зазначені авторські здобутки використані у роботі: Департаменту цифрової трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування Дніпропетровської обласної державної адміністрації при реалізації регіональної програми інформатизації «Дніпропетровщина: цифрова трансформація на 2023 – 2025 роки»; Дніпропетровської обласної ради при розробці регіональної програми інформатизації «Дніпропетровщина: цифрова трансформація на 2023 – 2025 роки», рішення Дніпропетровської обласної ради від 14.10.2022 р. № 216-13VIII; Новомосковської міської ради Дніпропетровської області у використанні цифрових технологій в роботі виконавчих органів міської ради; Зеленодольської міської ради Криворізького району Дніпропетровської області в роботі виконавчих органів міської ради; Асоціації міст України під час реалізації міжнародних та місцевих проектів у сфері цифрового розвитку громад.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Сформульовані в дисертації теоретичні положення і практичні рекомендації достатньо повно відображені в 11 наукових працях, з яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 підрозділ у колективній монографії, 5 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. Провідний внесок за обсягом у публікаціях у співавторстві належить аспіранту і визначено у переліку публікацій, який подано у дисертації. Кількість, обсяг та зміст опублікованих праць відповідають вимогам МОН України щодо висвітлення та оприлюднення основного змісту дисертації на здобуття ступеню доктора філософії й надають автору право публічного захисту дисертації. Аналіз представленого рукопису дисертаційної роботи та наукових публікацій Г. Демошенка показує їх відповідність.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

Робота виконана на належному науковому рівні. Отримані висновки та пропозиції є достатньо аргументованими. Робота відповідає вимогам

законодавства про авторське право і суміжні права. З наукових праць, опублікованих автором у співавторстві, у дисертації знайшли використання лише ті ідеї і положення, які були сформовані та отримані автором особисто. При аналізі тексту дисертації та використаних джерел ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота не містить запозичених ідей інших авторів, у разі їх використання в роботі присутні посилання на відповідні інформаційні джерела.

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи.

Віддаючи належне науковим здобуткам автора, представленим у дисертаційній роботі, слід, відзначити наявність дискусійних моментів, що викликають певні зауваження.

1. У дисертаційній роботі недостатньо чітко визначено сутність концепції Smart City, яка має важливе методологічне та практичне значення для дослідження, що створило певну невизначеність у подальшому розгляді напрямів впровадження цифрових технологій в місцевому самоврядуванні. Загалом, на нашу думку, варто було приділити більше уваги наочному представленню авторського бачення процесу впровадження цифрового врядування в місцевому самоврядуванні на основі цифрових технологій в муніципальному управлінні.

2. На наш погляд, дещо нерівномірно розкриваються окремі завдання дисертаційної роботи. Зокрема, це стосується таких завдань: «розробити концептуальні підходи щодо впровадження цифрових технологій в муніципальне управління та розвитку цифрового врядування в органах місцевого самоврядування на основі штучного інтелекту та баз даних», яке розкривається в п. 1.2. та п. 2.2.; «провести систематизацію основних світових трендів та стандартів цифрової трансформації суспільства та впровадження цифрового врядування в діяльність органів місцевого самоврядування та системи цифрового муніципального управління на основі положень концепції Smart-City в умовах цифрової трансформації суспільства», яке розкривається в п. 1.1., п. 1.3. та п. 2.1.

3. Вважаємо, що завдання «удосконалити понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження за структурно-функціональним підходом, згідно з яким, основними складовими цифрового врядування є бази даних та штучний інтелект» мало б охопити більш широке коло цифрових технологій. Так, штучний інтелект є одним з основних глобальних новітніх трендів, який дає нові можливості для вирішення питань місцевого значення та розвитку інституту місцевого самоврядування в цілому. Відповідно в дисертаційній роботі розглянуто різні аспекти впровадження штучного інтелекту в роботу органів муніципального управління на прикладі зарубіжних країн (п. 2.2., п. 3.2.). Водночас поряд із штучним інтелектом існують інші типи цифрових технологій (інформаційні, комунікаційні, операційні, освітні технології, технологія блокчейн). Відповідно варто було б приділити більше уваги й іншим цифровим технологіям, які сьогодні активно впроваджуються в муніципальне управління.

4. На нашу думку, в п. 3.4. «Оцінка рівня впровадження цифрових технологій у муніципальне управління (на прикладі міст Дніпропетровської області)» слід було врахувати досвід впровадження цифрових технологій у муніципальне управління в умовах війни, з огляду на нові виклики, практики та завдання повоєнного відновлення громад.

Проте наведені зауваження носять рекомендаційний характер, не зменшують цінності актуального дослідження та не змінюють загальної позитивної оцінки дисертації Г. Демощенко. Вони передусім підкреслюють напрями подальшого розвитку результатів дисертаційного дослідження.

Висновок.

Представлена на рецензування дисертаційна робота аспіранта Г. Демощенко є ґрунтовним науковим дослідженням, в якому представлено авторський підхід до вирішення важливого науково-прикладного завдання, яке полягає в обґрунтуванні механізмів впровадження цифрових технологій в муніципальне управління.

На підставі вищезазначеного вважаю, що дисертаційна робота Демощенка Геннадія Валентиновича «Цифрові технології в муніципальному

управлінні», відповідає вимогам Наказу МОН «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 та Постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент:

Доктор наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри державного
управління і місцевого самоврядування
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Тетяна ТАРАСЕНКО